

METODICKÝ POKYN PRO VEDOUcí ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ A STUDENTY K ZADÁVÁNÍ A VYPRACOVÁNÍ ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ NA KATEDŘE FINANCÍ ESF MU

Účelem tohoto metodického pokynu je upřesnit zásady pro zadávání bakalářských a diplomových (neboli závěrečných) prací a formulovat podrobný návod pro jejich vypracování v částech, ve kterých studenti nejčastěji chybují.

(Tento pokyn navazuje na platnou směrnici ESF č. 9/2014 pro psaní závěrečných prací).

I. ZÁSADY PRO ZADÁVÁNÍ ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

Na bakalářské i diplomové práce je zapotřebí pohlížet jako na vědecké práce (i když jde o práce nejnižších vědeckých úrovní). Z toho vyplývá, že **musí vykazovat strukturu vědecké práce a obsahovat řadu závazných náležitostí stanovených tzv. „zadáním závěrečné práce“**. To vyplní vedoucí práce v IS MU na základě návrhu studenta odsouhlaseného vedoucím a zpracovaného v rámci předmětu Teze BP a DP. Následně jej odsouhlasí vedoucí katedry a nakonec podepíše děkan fakulty.

Při tvorbě zadání je zapotřebí dodržovat především tyto zásady:

- 1. Zaměření práce musí vždy odpovídat z hlediska svého obsahu příslušnému oboru studia (případně jeho konkrétní specializaci¹).**
- 2. Formulace tématu práce (jedná se vlastně o stanovení názvu závěrečné práce), musí odpovídat její obsahové náplni.** Jelikož se ovšem bakalářské i diplomové práce zadávají předem, neboli v době, kdy student ještě zcela detailně neví, jaká bude finální obsahová náplň jeho závěrečné práce, resp. k jakému konkrétnímu řešení (výsledku) dospěje, **lze doporučit formulovat názvy témat (které jsou de facto názvy závěrečných prací) „poněkud širěji“**.

Přítom je zapotřebí brát v úvahu významnou skutečnost, a to, že **„analýza, komparace, atd.“ jsou především metody (a nikoli primárně cíl práce)**. Toto upozornění se vztahuje především na ty závěrečné (zejména pak diplomové) práce, kde vzhledem k náročnosti řešeného problému nelze dosáhnout hlavního (globálního) cíle pouze provedením analýzy či komparace zvoleného předmětu zkoumání, nýbrž je zapotřebí použít i celé řady dalších vědeckých metod.

- 3. Cíl práce:** V daném případě se jedná o hlavní (globální) cíl práce. Jeho formulaci je nutno věnovat významnou pozornost, protože naplnění cíle práce je nezbytnou podmínkou pro její úspěšné obhájení. Nenaplnění či pouze částečné naplnění cíle naopak znamená, že práci bude nutno přepracovat nebo minimálně dojde k významně horšímu hodnocení její obhajoby. **Stanovený cíl práce ze zadání je nutné uvést v úvodní části vlastní práce, a to konkrétně v kapitole „Úvod“.** Pokud se jeví jako vhodné stanovený cíl ze zadání práce upřesnit, či blíže specifikovat, lze to provést v rámci formulování **parciálních (dílčích) cílů** (viz následně pojednání o kapitole „Úvod“).

¹ Bližší informace o charakteristikách jednotlivých oborů lze mj. dohledat na <http://www.econ.muni.cz/studenti/bc-a-mgr-studium/studijni-katalog>.

4. **Postup:** Postup vypracování závěrečné práce je v zadání třeba vymezit pouze rámcově, přičemž je ovšem nutno vzít v úvahu, že na něj budou systémově vázaty posléze případně stanovené parciální (dílní) cíle.
5. **Použité metody:** V zadání stačí uvést názvy několika nejvýznamnějších vědeckých metod, kterých hodlá student použít.
6. **Literatura:** V zadání je třeba uvést nejméně 4 knižní (odborné) tituly, z nichž by měl být v případě bakalářských prací alespoň jeden a u diplomových prací minimálně dva v cizím jazyce (pokud se vysloveně nejedná o „lokální“ téma). Všechny tyto knižní (odborné) tituly musí být posléze znovu uvedeny na konci práce v kapitole: Seznam použitých zdrojů, a také v dané práci použity (citovány).

Celé zadání BP a DP musí být v češtině (platí i pro práce psané slovensky), pouze název práce se uvádí v jazyce dané práce (a anglicky).

II. POKYNY PRO VYPRACOVÁNÍ ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

Základním předpokladem pro vypracování kvalitní závěrečné práce je její logická struktura, která má (vzhledem k tomu, že se jedná o vědeckou práci) určitá specifika.

OBSAH (STRUKTURA PRÁCE)

Kapitola „Obsah“ (na ESF se nečísluje) musí být vždy umístěna na začátku závěrečné práce. Je mimořádně významná, a to z toho důvodu, že vymezuje strukturu závěrečné práce. Bez ohledu na to, zda jde o bakalářskou či o diplomovou práci, tak by měla v základních bodech vypadat takto (ve vazbě na směrnici č. 9/2014):

Úvod:

- Vymezení hlavního (globálního) cíle a ideálně i parciálních cílů
 - Přehled použitých metod pro řešení práce
1. Teoretická východiska (jde o obecný název, který lze případně rovněž použít)
 2. První parciální cíl (resp. nadpis věcně odpovídající prvnímu parciálnímu cíli)
 3. Druhý parciální cíl (resp. nadpis věcně odpovídající druhému parciálnímu cíli) (případně další parciální cíle... (vždy nové číslo samostatné kapitoly))
 4. Formulace výsledků závěrečné práce (např. návrh vlastního řešení problému, výsledky a vyhodnocení provedené komparace atd.)

Závěr

Seznam použitých zdrojů

Seznamy tabulek, grafů, obrázků a schémat

Seznam příloh

...

Jednotlivé uvedené základní kapitoly se následně člení na oddíly a pododdíly.

ÚVOD

Jedná se o úvodní část práce v rozsahu cca 2 – 3 stran, která má seznámit čitatele s tím, proč si student zvolil příslušné téma práce, jakým způsobem k němu hodlá přistupovat a k čemu by mělo napomoci jeho řešení. Kromě toho má obsahovat i další náležitosti stanovené směrnicí 9/2014.

V rámci této kapitoly (která se podle předpisů ESF nečísluje) by měly být jasně, přesně a hlavně samostatně vymezeny dvě následující, relativně samostatné části (lze doporučit jejich oddělení od dalšího textu v úvodu nečíslovaným „mezinadpisem“):

- ***Vymezení hlavního (globálního) cíle a ideálně i parciálních cílů***
- ***Přehled použitých metod pro řešení práce***

A. VYMEZENÍ HLAVNÍHO (GLOBÁLNÍHO) CÍLE A PARCIÁLNÍCH CÍLŮ

V podstatě se jedná o prvotní základní část celé závěrečné práce, jež musí být v souladu s úředním zadáním (neboli s názvem závěrečné práce, jejím cílem a postupem, jež jsou uvedeny v děkanem podepsaném zadání).

Metodicky správné a výstižné definování globálního (hlavního) cíle závěrečné práce je prvořadým nejvýznamnějším úkolem studenta. Je to z toho důvodu, že ***bez správně a přesně definovaného globálního cíle nemůže ani vedoucí práce, ani oponent při jejím hodnocení potvrdit, že „cíl práce považuje za splněné“***.

Globální cíl práce musí být jasně a výstižně formulovaný, přičemž musí prokazatelně odpovídat názvu práce a studijnímu oboru, v němž bude student svoji závěrečnou práci obhajovat. Jeho mimořádná důležitost je dána tím, že vůči takto definovanému globálnímu cíli budou následně posuzovány výsledky celé závěrečné práce (a to jak vedoucím práce, oponentem, tak i státní zkušební komisí). ***Jde tedy o základní hodnotící kritérium kvality celé závěrečné práce***. A současně je velice důležité také to, že ***formulace globálního cíle musí být v souladu s obsahem samostatné (poslední odborné) kapitoly a závěru práce, v nichž student shrnuje dosažené výsledky a navrhuje vlastní řešení zadaného problému, čímž prokazuje naplnění globálního cíle (neboli splnění zadání)***.

Metodicky správné a výstižné definování případných parciálních (dílčích) cílů má pak ten význam, že ***napomáhají postupnému naplňování cíle hlavního a logicky tak vymezují strukturu a postup vlastního řešení problému***.

Parciální cíle tedy slouží k postupnému naplňování globálního (hlavního) cíle závěrečné práce a obvykle se stanovují s ohledem na posloupnost jeho postupného plnění. Jejich formulace (názvy) by měly odpovídat nadpisům příslušných (hlavních) kapitol.

Příklad vymezení globálního a parciálních cílů je uveden na konci pokynu jako vzor č. 1.

B. PŘEHLED POUŽITÝCH METOD PRO ŘEŠENÍ PRÁCE

Jedná se o druhou relativně samostatnou část kapitoly „Úvod“. Její obsah spočívá ve stručném výčtu vědeckých metod, které budou v práci použity, přičemž u každé z nich by mělo být řečeno, k čemu bude konkrétně použita, případně jakým způsobem.

Je zřejmé, že uvedené metody by měly odpovídat metodám uvedeným v zadání, a že rozsah této části bude odpovídat vědeckosti práce. To znamená, že u bakalářských prací vyhovuje rozsah do jedné strany; u diplomových prací, ve kterých by měl student samostatně řešit zvolené téma se záměrem dospět k nějakému vlastnímu přínosu (návrhu), by tato část měla být podrobnější.

Příklad správné struktury a číslování „Obsahu“ je uveden na konci pokynu jako vzor č. 2.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA (OBECNÝ NÁZEV)

Tato (na ESF číslovaná 1. hlavní kapitola) by měla souviset se začleněním řešené problematiky do teoretického rámce. To znamená, že by měla obsahovat literární rešerši, citace názorů jednotlivých autorů, s jejichž publikacemi se student seznámil a které korespondují s řešenou problematikou.

Jedná se o teoretickou část práce, ve které student prokazuje, že disponuje dostatečnými teoretickými znalostmi, že má dostatečně prostudovanou existující českou i zahraniční literaturu, a že řešené problematice dostatečně rozumí.

Současně je ale potřeba zdůraznit, že obsahem této kapitoly nesmí být jakékoli obecné pojednání s úmyslem „popsat potřebný počet stran“. Naopak, **obsah této kapitoly musí vázat na následnou praktickou část**. Konkrétně lze doporučit, aby se student v této části věnoval literární rešerši a citoval názory uznávaných odborníků k řešení podobných problémů, aby teoreticky a systémově členil použité ukazatele, jevy, činnosti, prováděl kritickou analýzu odborných zdrojů apod.

Jako přesnější názvy této kapitoly lze doporučit např. „Teoreticko-právní aspekty (něčeho)“, „Teoretické aspekty (něčeho)“ apod., aby se název kapitoly (pokud je to možné) alespoň částečně konkretizoval (pokud to v daném případě nelze, lze použít i uvedený obecný název).

PLNĚNÍ JEDNOTLIVÝCH PARCIÁLNÍCH CÍLŮ

Počet parciálních cílů závisí na počtu základních kroků potřebných pro dosažení globálního cíle, přičemž je vhodné, aby jejich výběr korespondoval s jeho postupným naplňováním (neboli s jednotlivými dílčími částmi řešení). Ideální počet parciálních cílů vzhledem k rozmanitosti témat není možné obecně stanovit, nicméně lze předpokládat, že u diplomových prací bude jejich počet vyšší než u prací bakalářských. Zároveň je vhodné koncipovat počet parciálních cílů ve vazbě na definici cíle hlavního. Jejich plnění probíhá postupně v rámci jednotlivých hlavních samostatných kapitol (na ESF číslovaných od pořadového čísla 2). Jejich pořadí musí odpovídat jednak zadání a jednak jejich názvům a posloupnosti podle vymezení v kapitole „Úvod“.

1. parciální cíl: Většinou se jedná o provedení analýzy zaměřené na řešení stávajícího problému. Jde o shromažďování dat, jejich třídění apod.

2. parciální cíl: Může se jednat např. o porovnání různých dat, nebo o provedení analýzy jiného dílčího problému apod.

3. parciální cíl: ...

Jako vhodné se jeví (a proto lze také doporučit) provést na konci každé této kapitoly stručné (stačí několikařádkové) vyhodnocení dosažených (dílčích) výsledků. A dále: **nesmí se stát, aby student v posledním parciálním cíli formuloval výsledky celé práce. Ty musí uvést až v následující, k tomuto účelu určené hlavní kapitole - v těchto pokynech označené jako „Formulace výsledků závěrečné práce“.**

FORMULACE VÝSLEDKŮ ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Jde o nejvýznamnější hlavní kapitoly všech závěrečných prací, *v níž student formuluje vlastní dosažené výsledky, čímž naplňuje vymezený globální cíl práce (na který musí tato kapitola vázat)*. V případě diplomových prací by se mělo jednat o ucelený vlastní návrh studenta na řešení zadaného diplomového úkolu, u bakalářských prací se lze spokojit s uceleným formulováním poznatků, ke kterým student dospěl (vždy však musí dosažené výsledky naplňovat globální cíl práce).

Jako vhodné názvy této kapitoly lze v případě diplomových prací uvést např.: „Návrh investičního doporučení ...“, „Návrh metodiky ...“, „Návrh úpravy portfolia ...“ apod. U bakalářských prací mohou být názvy obdobné, nicméně pokud to odpovídá hlavnímu cíli, jenž je poněkud „méně ambiciózní“, tak mohou být např. i tyto: „Stanovení zásad pro volbu obchodníka s cennými papíry“, „Vyhodnocení srovnání jednotlivých modelů ...“, „Formulace postupu při řešení problematiky...“ apod.

ZÁVĚR

V této kapitole student shrne celý obsah závěrečné práce a charakterizuje její význam a přínos. *V žádném případě ovšem nesmí vyslovit tvrzení, že: „cíle práce byly splněny“*. To nenáleží jemu, nýbrž až příslušným hodnotitelům (vedoucímu práce, oponentovi, zkušební komisi).

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Použité zdroje by měly být rozděleny na dvě relativně samostatné části, a to na:

- *Použitou literaturu (lze dále členit na monografie, odborné články, atd.)*
- *Internetové zdroje*

Zdroje uvedené v seznamu použitých zdrojů musí být citovány v předchozích kapitolách (především v kapitole č. 1 „Teoretická východiska“), případně i v kapitolách dalších. U diplomových prací by mělo být v literatuře uvedeno standardně alespoň 15 titulů, u bakalářských prací alespoň 10. V obou případech se považuje za vhodné, aby se alespoň ve čtvrtině uváděných titulů jednalo o zahraniční literární zdroje (pokud se vysloveně nejedná o téma „lokální“).

A současně je rovněž důležité neopomenout dodržet předepsané abecední řazení.

SEZNAMY TABULEK, GRAFŮ, OBRÁZKŮ A SCHÉMAT

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

SEZNAM PŘÍLOH

Tyto tři výše uvedené nadpisy nevyžadují podrobnější komentář nad rámec směrnice č. 9/2014 a jsou zde tedy uvedeny jen pro úplnost.

VZOR 1) Příklad vymezení globálního a parciálních cílů

ÚVOD

V poslední době se na finančních trzích začínají stále častěji uskutečňovat investice zaměřené na akcie zahraničních společností. Nejinak je tomu i v Evropě, kde
.....
.....
.....atd.

A. Vymezení hlavního (globálního) cíle a parciálních cílů:

Globálním (hlavním) cílem této bakalářské práce je *vypracovat investiční návrh pro investora hodlajícího investovat do akcií německých společností obchodovaných na německých burzách cenných papírů podle jím zadaných investičních požadavků.*

Pro dosažení tohoto hlavního cíle jsou stanoveny tři následující parciální cíle:

- 1) *Provedení analýzy a prvotního výběru akcií německých společností obchodovaných na německých akciových burzách podle hlavních zadaných kritérií.*
- 2) *Porovnání vybraných akcií podle investičních kritérií preferovaných investorem za účelem výběru nejvhodnějších akciových titulů z hlediska jejich očekávané výnosnosti.*
- 3) *Verifikace vhodnosti vybraných akciových společností z hlediska jejich možného bankrotu.*

B. Přehled použitých metod pro řešení práce

Pro dosažení výše uvedených cílů budou použity tyto vědecké metody.

Při řešení prvního parciálního cíle bude použita metoda analýzy, která bude zaměřena na výběr deseti akciových společností podle prvotních investičních kritérií zadaných investorem.

V rámci řešení druhého parciálního cíle bude provedena komparace vybraných společností za účelem jejich seřazení podle vhodnosti dle zadaných investičních kritérií z hlediska výnosnosti. V daném konkrétním případě bude využito vybraných poměrových ukazatelů, které budou následně vyhodnoceny bodovací metodou při diferencovaných vahách.

Posléze bude provedena verifikace vybraných akciových společností pomocí bankrotního modelu, za účelem vyřazení těch společností, jež budou příliš rizikové z hlediska jejich možného bankrotu. K tomuto účelu bude konkrétně použita metoda Altmanova Z-score určená pro burzovně obchodované společnosti.

Závěrem budou dosažené výsledky syntetizovány a na základě zvážení dosažených výsledků a bude vypracován příslušný investiční návrh.

VZOR 2) Příklad struktury a číslování „Obsahu“

OBSAH:

Úvod:

- Vymezení globálního cíle a parciálních cílů
 - Přehled použitých metod pro řešení práce
- 1. Ekonomicko-právní aspekty akciových investic českého občana v zahraničí**
 - 2. Analýza a prvotní výběr akcií německých společností obchodovaných na německých akciových burzách podle hlavních zadaných kritérií.**
 - 3. Komparace vybraných akcií podle investičních kritérií preferovaných investorem za účelem výběru nejvhodnějších akciových společností z hlediska jejich očekávané výnosnosti.**
 - 4. Verifikace vhodnosti vybraných akciových společností z hlediska jejich možného bankrotu.**
 - 5. Návrh investičního doporučení podle zadaných investičních požadavků investora**

Závěr

Seznam použitých zdrojů

Seznamy tabulek, grafů, obrázků a schémat

Seznam použitých zkratk

Přílohy

...